

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGAR AV ARBETSPENSIONSLAGARNA I FRÅGA OM FÖRRÄTTANDET AV NY SAMORDNING, REGRESRÄTT OCH ÅTERKRAV

Regeringen har avlåtit en proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare och om ändring av vissa lagar som har samband med den (RP 108/1992).

Enligt förslaget skall ny samordning alltid kunna förrättas när faktorerna som påverkar beloppet av en beviljad pension förändras.

Det föreslås även ett stadgande om arbetspensionsanstalternas rätt, att av den som utbetalat en förmån enligt olycksfalls- och trafikförsäkringslagen eller lagen om skada ådragen i militärtjänst, få tillbaka det pensionsbelopp som de för samma tid utan grund betalat ut.

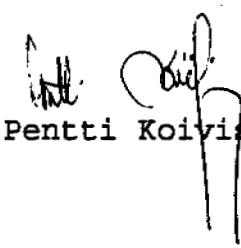
Ordalydelsen i stadgandet om återkrav föreslås preciseras. Ytterligare föreslås att det återkrävda beloppet skall kunna kvittas mot framtida pensionsrater.

Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i början av år 1993. Stadgandena skall dock tillämpas endast på sådana förmåner vars grund har uppkommit efter det att lagarna trätt i kraft.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

BILAGA

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare och om ändring av vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare och om ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att stadgandena om hur arbetspension beräknas ändras i fråga om förrättandet av ny samordning samt beträffande regressrätt och återkrav.

Enligt förslaget skall ny samordning alltid kunna förrättas när de faktorer som påverkar beloppet av en beviljad pension förändras. Detta gör det möjligt att bättre än tidigare begränsa de samordnade inkomsterna till den nivå man eftersträvar, vilken är 60 % av pensionstagarens tidigare förvärvsinkomster.

Det föreslås att till stadgandena om hur arbetspension beräknas fogas ett stadgande om arbetspensionsanstaltens rätt att direkt av den som utbetalat en primär ersättning få tillbaka det pensionsbelopp arbetspensionsanstalten har betalat till sökanden på grund av att ärendets behandling fördröjs i den anstalt som i första hand svarar för försäkringsfallet. De ersättningar som kan komma i fråga är dag-

penning, pension, livränta och ersättning enligt olycksfalls- och trafikförsäkringslagen samt enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

Vidare föreslås att ordalydelsen i stadgandet om återkrav preciseras. En förmån som betalats utan grund bör enligt huvudregeln för det mesta krävas tillbaka. Det skall dock vara möjligt att avstå från återkrav om detta av någon orsak kan anses skäligt eller om det belopp som skall krävas tillbaka är obetydligt. Ytterligare föreslås att det återkrävda beloppet skall kunna kvittas mot framtida pensionsrater.

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft räknat från ingången av 1993. I fråga om ny samordning samt regressrätt och kvittning skall den nya lagen dock tillämpas endast under förutsättning att grunden för åtgärden har uppkommit efter det att den nya lagen trätt i kraft.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Förrättandet av ny samordning

Avsikten med samordningen av pensioner inom arbetspensionssystemet är att undvika att det sammanlagda beloppet av pensioner och andra förmåner skall överstiga de förvärvsinkomster som arbetstagaren hade medan han arbetade. Syftet med samordningen av arbetspensionerna är att begränsa de pensioner och

fortlöpande ersättningar som utbetalas till en och samma person eller till hans efterlevande så, att den nivå som eftersträvas inte överskrids. I frågavarande nivå är 60 % av arbetstagarens tidigare förvärvsinkomst.

I samband med att pensionsbeslutet ges samordnas den beviljade pensionen med de övriga förmåner som tillkommer pensionstagaren. Efter det att pensionsbeslutet givits kan pensionstagaren dock beviljas nya ersättningar och pensioner; likaså kan beloppen av de samordnade förmånerna förändras. Enligt den

gällande lagen får en beviljad arbetspension på initiativ av arbetspensionsanstalten samordnas på nytt endast de fall som har uppräknats i 8 a § lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL). På pensionstagarens initiativ kan ny samordning förrättas om pensionsbeloppet därigenom förändras väsentligt.

Med stöd av 8 a § APL kan ny samordning förrättas på initiativ av arbetspensionsanstalten om pensionstagaren beviljas en ny arbetspension i form av grundpension eller om honom beviljas dagpenning eller olycksfallspension med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring (608/48), fortlöpande ersättning som på grund av egen skada beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) eller livränta med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48).

När beloppet på annan arbetspension förändras kan ny samordning förrättas endast om pensionsbeloppet förändras till följd av besvär. Om exempelvis en pension som beviljats av statskontoret ändras till följd av besvär, kan APL-pensionen samordnas på nytt. Om statskontoret däremot har rättat pensionsbeloppet på eget initiativ, kan ny samordning inte förrättas.

Om beloppet av dagpenning, pension, livränta eller ersättning eller sådan ersättning för inkomstbortfall som beviljats såsom rehabilitering (om dessa används här nedan uttrycket primär ersättning) justeras, kan ny samordning inte förrättas trots att ersättningsbeloppet i vissa fall därigenom skulle stiga väsentligt. Situationen kan inte heller korrigeras genom att man ansöker om återbrytande av pensionsbeslutet hos försäkringsdomstolen, eftersom beslutet var korrekt när det gavs.

Trots att en primär ersättning kan förändras till följd av besvär, får den inte samordnas på nytt. I dessa fall kan man dock hos försäkringsdomstolen ansöka om att beslutet återbryts, eftersom samordningen från första början har grundat sig på en oriktig eller bristfällig utredning. Samma förfarande kan även tillämpas när beloppet av en primär ersättning har rättats från första början.

Eftersom det är jämförelsevis vanligt att primära ersättningar förändras till följd av besvär eller rättelse, kan återbrytande av beslut, som är ett extraordinärt rättsmedel, inte betraktas som det rätta förfaringssättet när det gäller att korrigera situationen.

Enligt den gällande lagen kan ny samordning

förrättas om invalid- eller arbetslöshetspension förändras till ålderspension på ett sådant sätt att pensionsbeloppet förändras. Redan en liten höjning av ålderspensionen berättigar till en ny samordning av pensionen. Om beloppet av ålderspensionen inte förändras kan ny samordning inte förrättas, trots att en annan ersättning eller förmån som pensionstagaren uppbär kan ha förändrats väsentligt i fråga om sitt belopp.

Pension som utbetalas som fortsättning på en för viss tid beviljad invalidpension kan samordnas på nytt. Stadgandena har lett till att de som uppbär invalidpension för viss tid och de som uppbär invalidpension tills vidare befinner sig i olika situation. En visstids pension skiljer sig dock inte från en pension som beviljas tills vidare. Det kan inte anses motiverat att dessa två pensionsformer samordnas på olika sätt.

Ny samordning får göras också i sådana fall där pensionstagaren beviljas en annan på arbets- eller tjänsteförhållande baserad pension än grundpension, dvs. pension med stöd av statens eller kommunernas gamla pensionsystem. En invalidpension kan även samordnas på nytt om den ändras från full pension till delinvalidpension eller tvärtom från delpension till full pension. Ny samordning förrättas likaså om pensionsbeloppet förändras till följd av att barntillägget förändrats.

På ansökan av pensionstagaren kan pensionen samordnas på nytt om beloppet av den samordnade förmånen har förändrats väsentligt. I praktiken har det dock visat sig att pensionstagarna sällan på eget initiativ ansöker om ny samordning då en förmån som inverkar på samordningen minskar. Ifall den primära ersättningen har lett till att ingen arbetspension över huvud taget utbetalats, har pensionstagaren inte observerat att han senare kan ansöka om ny samordning av arbetspensionen på den grund att den primära ersättningen har minskat och arbetspension därigenom kan börja utbetalas.

Ovan beskrivna problem gäller även på nytt förrättad samordning av familjepensionen och de familjepensioner som motsvarar primära pensioner.

Det gällande systemet för ny samordning av pensioner kan inte anses ändamålsenligt. Möjligheten att förrätta ny samordning bör utvidgas jämfört med nuvarande praxis. Målet är att

den sammanräknade arbetspensionen skall bli rätt dimensionerad.

1.2. Regressrätt

Enligt 8 § APL är dagpenning och olycksfallspension med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring, fortlöpande ersättning som på grund av egen skada beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall under rehabilitering med stöd av ovan nämnda lagar samt livränta med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst primära i förhållande till arbetspensionen. Detsamma gäller familjepensionerna enligt de primära pensionslagarna.

Beviljandet av primära ersättningar kan i vissa fall bli fördröjt till följd av exempelvis ändringssökande. Det är dock viktigt att pensionstagaren tillförsäkras sitt pensionsskydd trots att besvär gällande den primära ersättningen är anhängiga eller att skuldfrågan i ett trafikförsäkringsfall är outredd eller att utredningen av en yrkessjukdom fortfarande pågår. I dessa fall blir det aktuellt att bevilja arbetspension. För att arbetspensionen skall kunna beviljas enligt rätt belopp från första början bör arbetspensionsanstalten vid samordningen ha kännedom om beloppet av de primära ersättningarna.

I många fall beviljar arbetspensionsanstalten arbetspension utan att invänta avgörandet beträffande en annan ersättning. När beloppet av den andra ersättningen avgjorts kan det bli fråga om att den primära ersättningen skall betalas till pensionstagaren med retroaktiv verkan för t.o.m. en mycket lång tid. Det förekommer fall där pensionstagaren uppbär rentav dubbel ersättning för den retroaktiva tiden. För att arbetspensionsanstalten skall få tillbaka den överbetalda pensionen, skall anstalten enligt nuvarande bestämmelser kräva tillbaka det överbetalda beloppet av pensionstagaren.

Om samordningen leder till att ingen arbetspension skall betalas till vederbörande, blir återkravet beträffande den överbetalda pensionen komplicerat också för pensionstagaren. I de här fallen kan det bli nödvändigt att i sista hand tillgripa utsökning.

För att undvika de svårigheter som är förknippade med återkrav har pensionsanstalterna i samband med pensionsbeslutet ibland begärt en fullmakt av pensionstagaren. Enligt

fullmakten har pensionstagaren befullmäktigat pensionsanstalten att från den primära ersättning som senare beviljas honom lyfta den mot samordningen motsvarande delen direkt av den som betalar ersättningen. Med tanke på pensionstagarens rättsskydd kan detta förfarande dock inte anses motiverat.

Enligt 16 a § lagen om statens pensioner (280/66; StPL) och 3 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64; KTAPL) kan statskontoret och kommunala pensionsanstalten direkt med stöd av lagen uppbära överbetald pension av den som betalat den primära ersättningen. På grund av de komplikationer som hänför sig till återkrav och de tolkningsproblem som kan uppstå i samband med fullmaktsförfarandet, bör till den privata sektorns arbetspensionslagar fogas motsvarande stadgande om regressrätt som gäller inom den offentliga sektorn. Detta förslag gäller dock inte lagen om sjömanspensioner (72/56; SjöPL), vars 27 a § innehåller särskilda stadganden om regressrätt.

Till följd av det ovan anförda föreslås att arbetspensionsanstalten skall få rätt att bevilja arbetspension i fall där utfäendet av primär ersättning är fördröjd. Avsikten är att arbetsstagarens rätt till primär ersättning skall övergå till pensionsanstalten till den del som den motsvarar det belopp som på grund av dessa förmåner vid samordningen skall avdras från pensionen.

Det föreslagna förfarandet enligt vilket en arbetspensionsanstalt skall få rätt att bevilja pension utan att invänta beslut om den primära ersättningen och enligt vilket arbetstagarens rätt till ersättning skall övergå till pensionsanstalten till den del som motsvarar det belopp som vid samordningen skall avdras från pensionen, kräver inga ändringar i lagarna gällande primär ersättningsskyldighet med beaktande av den anmälningstrafik som för närvarande tillämpas mellan pensionsanstalterna och ersättningsbolagen.

Det stadgande om regressrätt som ingår i SjöPL motsvarar i huvudsak det regresstadgande som föreslås i denna proposition. Med tanke på pensionstagarens rättsskydd är det dock nödvändigt att ändra 27 a § 2 mom. SjöPL så, att i de fall där den primära ersättningen oberoende av pensionsanstaltens regressrätt har betalats till pensionstagaren, skall i fråga om återkrav av förmåner som betalats utan grund och i fråga om kvittning tillämpas det allmänna

stadgandet om återkrav enligt SjöPL. Detta leder till att pensionstagarens minimiutkomstskydd kan tryggas bättre än hittills, samtidigt som förfarandet stämmer överens med här ovan beskrivna principer gällande vissa andra arbetspensionslagar inom den privata sektorn.

1.3. Återkrav

Vid återkrav är det fråga om att en pension eller annan förmån som betalats utan grund skall krävas tillbaka av den som fått förmånen. I fråga om den privata sektorns arbetspensionslagar ingår ett allmänt stadgande om återkrav nu i 21 a § 3 mom. APL. I SjöPL ingår motsvarande allmänna stadgande om återkrav i lagens 33 §.

I 4 c § 6 mom. APL ingår detaljerade stadganden om återkrav av arbetslöshetspension. Med undantag av SjöPL gäller lagrummet också de andra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn. Det allmänna stadgandet om återkrav enligt SjöPL gäller också arbetslöshetspension.

Till följd av att den automatiska databehandlingen har ökat och utvecklats har antalet fel i samband med beräkningen och utbetalningen av pensioner minskat. Ifall pensionen betalats utan grund beror detta numera oftast på att pensionsanstalten alltför sent får kännedom om förändringar som inverkar på pensionen. Enligt 17 a § 1 mom. APL är pensionstagaren själv skyldig att till pensionsanstalten anmäla sådana ändringar som inverkar på hans rätt att uppbära pension eller på pensionens belopp.

Av 21 a § 3 mom. APL följer att en förmån som betalats utan grund i regel skall krävas tillbaka. Man kan dock helt eller delvis avstå från att kräva tillbaka en förmån som betalats utan grund, ifall beviljandet eller utbetalningen av förmånen inte kan anses ha berott på pensionstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande. Detta innebär att man inte kan avstå från att kräva tillbaka en förmån som betalats utan grund om beviljandet eller utbetalningen av förmånen anses bero på att förmånstagaren eller hans företrädare har gjort sig skyldig till svikligt förfarande genom att t.ex. avsiktligt lämna felaktiga uppgifter till pensionsanstalten.

Vid bedömningen av om återkrav skall verkställas eller lämnas därhän har man beaktat

felets beskaffenhet och omfång, förmånstagarens eventuella försummelse när det gäller att uppfylla sin anmälningsplikt samt vidare hans möjlighet att upptäcka felet och hans ekonomiska ställning. Vid bedömningen av förmånstagarens medverkan till att felet har uppkommit eller fått kvarstå har man beaktat hans personliga egenskaper och omständigheter såsom ålder, utbildning och andra motsvarande faktorer. De ekonomiska omständigheterna har man utrett med hjälp av socialnämndens utlåtande. Utgående från en helhetsbedömning har man beslutat om den utan grund betalda förmånen skall krävas tillbaka helt eller delvis eller om man skall avstå helt från återkravet.

Det föreslås att ordalydelsen i återkravsstadgandet skall preciseras. I och med denna justering är det dock inte meningen att frångå den nuvarande möjligheten att avstå från återkrav. Enligt det nuvarande stadgandet skall återkrav verkställas till följd av svikligt förfarande, oberoende av om återkravet gäller ett helt obetydligt belopp. I detta avseende är stadgandet alltför kategoriskt med tanke på att kostnaderna för indrivningen kan överstiga det belopp som krävs tillbaka. Det föreslås att stadgandet ändras så att man alltid har möjlighet att avstå från återkravet om det belopp som borde krävas tillbaka är obetydligt. Vidare föreslås att stadgandet om återkrav inte längre i lagen skall vara fogat till stadgandena om ändringssökande, utan att det skall placeras efter stadgandena om pensionstagarens anmälingsskyldighet.

Det stadgande om återkrav som ingår i 33 § SjöPL motsvarar i fråga om sitt innehåll det stadgande som nu föreslås i APL. I fråga om ordalydelsen motsvarar dessa två stadganden dock inte varandra helt. För klarhetens skull föreslås det att ordalydelsen i stadgandet om återkrav enligt SjöPL ändras i överensstämmelse med det stadgande som föreslås i APL.

1.4. Kvittning

I APL ingår för närvarande inget allmänt stadgande om att en förmån som betalats utan grund kan krävas tillbaka genom kvittning mot framtida pensionsrater. Med tanke på pensionsarrangemangen är kvittning dock ur både pensionstagarens och pensionsanstaltens synvinkel det enklaste och billigaste sättet för

återkrav. Kvittningen föranleder inga extra inkasseringskostnader.

Utsökningsförfarandet har ändrats genom lagen om ändring av 4 kap. utsökningslagen (939/88) vilken trädde i kraft den 1 januari 1990. På grund av ändringen, kan en förmån som betalats utan grund i sista hand krävas tillbaka genom utmätning av arbetspensionen. Utsökningsförfarandet ger dock för pensionsanstaltens del upphov till sådana extra kostnader, som i enlighet med praxis i allmänna fordringsmål uppbärs hos gäldenären.

I pensionslagarna inom den offentliga sektorn ingår ett allmänt stadgande om att pension som betalats utan grund kan kvittas mot framtida pensionsrater. Enligt 25 § 1 mom. StPL och 11 § 1 mom. KTAPL kan en pensionsförmån som betalats utan grund krävas tillbaka genom att den avdras från framtida pensionsrater. Enligt dessa stadganden får från den pensionsrat som varje gång skall utbetalas dock inte avdras mer än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan från denna har innehållits skatteförskott. Motsvarande stadgande om kvittning av förmån ingår också i nuvarande 33 § 2 mom. SjöPL och i 30 § 2 mom. lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90; GEVPL). Angivandet av det maximala kvittningsbeloppet med ett bråktal har i praktiken fungerat väl.

För uppnåendet av enhetlig tillämpningspraxis och med tanke på pensionstagarens rättsskydd samt för att förenhetliga pensionslagarna inom den offentliga och den privata sektorn bör angående kvittning av förmån som skall krävas tillbaka också i den privata sektorns arbetspensionslagar införas ett stadgande om motsvarande rätt till kvittning baserad på ett bråktal. Till följd av detta föreslås att till APL fogas ett stadgande om kvittning mot framtida pensionsrater.

Enligt denna proposition får av den pensionsrat som varje gång skall utbetalas kvittas högst en sjättedel av pensionsratens nettobelopp. Denna gräns för kvittningsrätten avviker från de i utsökningslagen avsedda gränserna för en gäldenärs minimiutkomst och skyddade belopp. Med beaktande även av den praxis som pensionsanstalterna för närvarande tillämpar i fråga om återkrav, är den i propositionen föreslagna gränsen för kvittningsrätt i flertalet fall förmånligare för pensionstagaren än de gränser som anges i utsökningslagen. Dessutom uppbär arbetspensionstagarna i regel också

pension med stöd av folkpensionslagen. Folkpensionen beaktas som inkomst vid beräkning av gränserna för minimiutkomsten och det skyddade beloppet enligt utsökningslagen, trots att folkpensionen i sig inte är utmättningsbar. Den kvittningsrätt som här föreslås gäller enbart arbetspensionen, medan man vid beräkning av det belopp går till utmätning och beträffande det skyddade beloppet beaktar också andra inkomster än enbart arbetspensionen.

En förmån som genom svikligt förfarande har uppburits utan grund skall krävas tillbaka oberoende av pensionstagarens ekonomiska situation. Också i dessa fall skall vid kvittning gränsen för kvittningsrätt tillämpas.

1.5. Verkställande av pensionsanstaltens beslut

Enligt de nuvarande stadgandena i APL är en pensionsanstalts lagakraftvunna beslut inte direkt verkställbart. Beslut av den första besvärinstansen, dvs. pensionsnämnden, är verkställbart med stöd av 20 § 2 mom. APL. Beslut av den högsta besvärinstansen, dvs. försäkringsdomstolen, är verkställbart direkt med stöd av utsökningslagen.

Om pensionstagaren inte söker ändring i pensionsanstaltens beslut om återkrav och inte heller vill komma överens om återbetalning av en förmån som betalats till honom utan grund, är pensionsanstalten tvungen att söka antingen en betalningsorder angående återkravet eller ett beslut av allmän underrätt. Först ett sådant beslut kan verkställas genom utsökning. Förfarandet ger dock upphov till rättegångskostnader, som i enlighet med praxis i allmänna fordringsmål uppbärs hos pensionstagaren.

Om det till följd av ändringssökande gällande återkrav finns ett lagakraftvunnet beslut av pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen, kan pensionsanstalten direkt med stöd av dessa beslut ansöka om att en förmån som betalats utan grund indrivs genom utsökning.

För att återkravet av en förmån som betalats utan grund skall kunna handhas inom arbetspensionssystemet utan att ärendet hänskjuts till allmänna domstolar, bör också ett lagakraftvunnet beslut av en pensionsanstalt vara verkställbart. Motsvarande stadgande ingår redan i 63 b § SjöPL. Möjligheten att verkställa en pensionsanstalts beslut genom utmätning är nöd-

vändig framför allt i sådana fall där det belopp som skall återkrävas inte kan kvittas mot framtida pensionsrater.

En förutsättning för verkställbarheten är att beslutet har vunnit laga kraft. Ifall pensionstagaren är missnöjd med pensionsanstaltens beslut om återkrav kan han söka ändring hos pensionsnämnden och vidare hos försäkringsdomstolen. Avsikten är att verkställandet av beslutet framskjuts tills det i ärendet ges ett beslut som får laga kraft.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen innebär att möjligheten att förrätta ny samordning av en pension utvidgas. Antalet dylika fall antas uppgå till ca 200 per år. Det föreslagna systemet gällande ny samordning medför en inbesparing av arbetspensionsutgifterna, som med tanke på totalutgifterna för arbetspensionssystemet dock inte har nämnvärd betydelse.

Propositionen innebär vidare att överbetald pension som inom den privata sektorn har betalats enligt icke samordnat belopp skall kunna uppbäras direkt hos den anstalt som betalat ersättning med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst. Mot bakgrunden av tillgänglig statistik torde denna regressrätt årligen gälla omkring 200—300 arbetspensionsärenden.

Propositionen gör det möjligt att av en

förmånstagare kräva tillbaka en förmån som betalats till honom utan grund. Detta skall ske genom kvittning mot framtida pensionsrater. Vidare innebär propositionen att en pensionsanstalts beslut om återkrav som vunnit laga kraft skall få verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i tvistemål. Antalet återkravsfall är uppskattningsvis ca 50 på årsnivå.

2.2. Organisatoriska verkningar

Det föreslagna systemet beträffande regressrätt torde inte medföra ändringar i fråga om det inbördes ansvaret mellan socialförsäkringsystemen. Genom det föreslagna arrangemanget får arbetspensionsanstalten formell rätt att bevilja arbetspension innan beslutet om utbetalningen av primär ersättning har fattats. Pensionsanstalten får uppbära den överbetalda pensionen direkt av den som utbetalat den primära ersättningen till beloppet av den ersättning som avser anstaltens ansvarsskyldighet. Propositionen har inga andra organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet utgående från ett förslag av pensionsskyddscentralen. I samband med beredningen har pensionsskyddscentralen, Trafikförsäkringsföreningen och Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund hörts.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

8 a §. I paragrafen stadgas att samordning skall förrättas på nytt om beloppet av en beviljad pension förändras av annan orsak än på grund av indexjustering. Samordning skall likaså förrättas på nytt om pensionstagaren beviljas dagpenning, pension, ersättning eller livränta eller grundpension som skall beaktas

vid samordningen. Förfarandet är detsamma om beloppet av ovannämnd förmån förändras till följd av t.ex. besvär, rättelse eller justering.

Motsvarande förmåner från en främmande stat skall vid ny samordning vara i samma ställning som förmåner som utbetalas i Finland.

Vid ny samordning av en familjepension skall samma principer tillämpas som vid samordningen av en egen pension.

För att reducera datatrafiken skall ny sam-

ordning inte förrättas på nytt till följd av helt kortvariga förändringar. Om den förmån som skall samordnas beviljas eller förändras för kortare tid än för fyra månader, skall ny samordning inte förrättas.

Det föreslås att tidpunkten för ny samordning preciseras. Samordning förrättas på nytt räknat från den tidpunkt då förmånen beviljas eller dess belopp förändras eller då pensionsanstalten får kännedom om att en förmån som beviljas från främmande stat beviljas eller förändras.

8 f §. Hänvisningen till 8 a § 2 mom. ändras till en hänvisning till 8 a § 3 mom.

8 g §. En arbetstagares rätt till dagpenning eller olycksfallspension med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring, fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall till följd av rehabilitering eller livränta med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst skall övergå till arbetspensionsanstalten ifall anstalten har betalat ut arbetspension till arbetstagararen utan att avdra ersättningen från pensionsbeloppet. Stadgandet gäller också i yrkessjukdomslagen (1343/88), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81) och lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90) avsedda ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

Pensionsanstalten skall ha rätt att av den som betalar ut en primär ersättning få det belopp som vid samordningen av pensionen och den primära ersättningen skall avdras från pensionen. För att trygga denna rättighet i praktiken skall pensionsanstalten senast två veckor före det datum då ersättningen utbetalas meddela ersättningsutbetalaren att pensionsanstalten har denna rättighet. Om pensionsanstaltens meddelande inkommer till ersättningsutbetalaren före betalningsdagen är utbetalaren skyldig att till pensionsanstalten betala det belopp som tillkommer anstalten. Ifall meddelandet inkommer för sent och ersättningen redan har betalats till pensionstagararen, kan pensionsanstalten med stöd av det allmänna stadgandet om återkrav av pensionsstagaren kräva tillbaka den pensionsförmån som betalats utan grund. Det har inte ansetts ändamålsenligt att lagstadga om detta förfarande som gäller tryggandet av regressrätten, eftersom det är smidigare att reglera förfarandet genom överenskommelser mellan pensionsanstalterna och ersättningsbolagen. Det

ovan beskrivna förfarandet har redan i praktiken tillämpats vid utredningar anstalterna och bolagen emellan.

17 b §. Nuvarande 21 a § 3 mom. APL, i vilket stadgas om återkrav, upphävs och i stället för det intas ett nytt stadgande om återkrav. I den nya paragrafen skall för det första ingå en huvudregel om återkrav av en förmån som betalats utan grund. Enligt denna huvudregel skall en pensionsförmån som betalats utan grund krävas tillbaka. Avsikten är att göra det möjligt att helt eller delvis avstå från återkrav om detta kan anses skäligt och om utbetalningen av förmånen inte är en följd av förmånstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande. Vid bedömningen av om återkrav skall lämnas därhän skall det nuvarande förfarandet tillämpas. Om det belopp som borde krävas tillbaka är obetydligt skall det vara möjligt att avstå från återkrav också i det fallet att den ogrundade utbetalningen har berott på förmånstagarens svikliga förfarande.

Det föreslagna stadgandet om att en förmån som betalats utan grund skall kunna kvittas mot framtida pensionsrater motsvarar stadgandena i 25 § StPL, 11 § KTAPL, 33 § SjöPL och 30 § GEVPL. Avsikten är att kvittning också skall kunna gälla en retroaktiv pensionsförmån om en pension skall beviljas eller höjas med retroaktiv verkan.

Vid kvittning av förmån som betalats utan grund får från den pensionsrat som betalas i varje enskilt fall kvittas högst en sjättedel av nettopensionen. Om pensionen intjänats i anställningar och i företagaverksamhet som omfattas av flera pensionslagar inom den privata sektorn, beräknas bråkdelen på basis av pensionernas sammanlagda belopp och efter det att förskotts innehållning har verkställts. Om pensionstagararen själv går med på att en större andel än den lagstadgade bråkdelen eller att rentav hela pensionen kvittas på en gång, är ett sådant förfarande möjligt. Denna situation kan komma i fråga t.ex. i fall där återkravet gäller en liten fribrevspension och där pensionstagararen får sin huvudsakliga utkomst av en annan pension.

Från en familjepension skall inte kunna kvittas pension som utan grund betalats till förmånslåtaren.

19 e §. En förutsättning för att pensionsanstaltens beslut skall få verkställas är enligt stadgandet att beslutet har vunnit laga kraft.

Avsikten är att stadgandet också skall gälla pensionsanstaltens beslut om rehabiliteringspenning.

20 §. Ordalydelsen i stadgandet om verkställbarheten av pensionsnämndens beslut preciseras att motsvara ordalydelsen i den föreslagna 19 e §.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

1 §. Till paragrafen fogas stadganden med hänvisningar till 8 g, 17 b och 19 e §§ lagen om pension för arbetstagare vad gäller regressrätt, återkrav och kvittning samt verkställandet av en pensionsanstalts beslut.

1.3. Lagen om sjömanspensioner

27 a §. Avsikten är att 2 mom. i stadgandet ändras så att om pensionstagaren har lyft pension med stöd av 1 mom. och därefter får motsvarande ersättning av den ersättningsskyldiga, skall pensionskassan ha rätt att i enlighet med det allmänna stadgandet om återkrav få tillbaka den överbetalda pensionen av pensionstagaren.

33 §. Ordalydelsen i stadgandet om återkrav gällande förmån enligt lagen om sjömanspensioner skall preciseras så att det motsvarar ordalydelsen i den föreslagna 17 b § lagen om pension för arbetstagare.

1.4. Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare

43 §. Till paragrafen fogas stadganden med hänvisningar till 8 g och 19 e §§ lagen om pension för arbetstagare vad gäller regressrätt samt verkställandet av en pensionsanstalts beslut.

2. Ikraftträdande

Eftersom de nuvarande stadgandena om på nytt förrättad samordning, arbetspensionsanstalternas regressrätt samt återkrav av pension som betalats utan grund är bristfälliga, bör de föreslagna lagarna träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. Med tanke på pensionssystemet är ingången av 1993 en lämplig tidpunkt, eftersom pensionsanstalterna då får tillräckligt tid att vidta de åtgärder som lagändringarna kräver. Av denna anledning föreslås lagarna träda i kraft den 1 januari 1993.

Avsikten är att de föreslagna lagarna även skall tillämpas på förmåner som beviljats före ikraftträdandet. De ändringar som föreslagits beträffande ny samordning, regressrätt och kvittning skulle dock tillämpas bara på sådana förmåner vars grund har uppkommit efter det att lagarna trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för arbetstagare av den 8 juli 1961 (395/61) 21 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 9 februari 1962 (135/62),

ändras 8 a och 8 f §§, mellanrubriken före 19 b § och 20 § 2 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 8 a § ändrad genom lagar av den 16 december 1966 och den 9 februari 1990 (639/66 och 100/90), 8 f § i sistnämnda lag, mellanrubriken före 19 b § i nämnda lag av den 16 december 1966 och 20 § 2 mom. i lag av den 30 december 1965 (707/65), samt

fogas till lagen nya 8 g, 17 b och 19 e §§ som följer:

8 a §

Ovan i 8 § avsedd samordning förrättas på nytt, om

1) beloppet av en pension som avses i denna lag förändras av annan orsak än på grund av i 9 § avsedd justering,

2) pensionstagaren beviljas i 8 § 1 mom. avsedd dagpenning, pension, ersättning eller livränta,

3) pensionstagaren beviljas i 8 § 4 mom. avsedd grundpension,

4) pensionstagaren beviljas i 8 § 9 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller

5) beloppet av en förmån som nämns i 2 och 3 punkten förändras av annan orsak än på grund av i 9 § avsedd justering eller om beloppet av en i 4 punkten nämnd förmån förändras av annan orsak än på grund av en åtgärd som är jämförbar med i 9 § avsedd justering.

Ovan i 1 mom. 2 punkten avsedd dagpenning samordnas dock inte om dagpenningen har beviljats person som erhåller invalidpension som del pension och om den grundar sig på olycksfall som inträffat medan delinvalidpensionen utbetalats.

Om ny samordning förrättas beträffande familjepension, beaktas vid tillämpningen av 1 mom. 2 och 4 punkten den familjepension som motsvarar den där nämnda förmånen och vid tillämpningen av 3 punkten den familjepension som motsvarar den där nämnda grundpensionen.

Samordning förrättas inte på nytt om en förmån som avses i 1 eller 3 mom. beviljas eller dess belopp förändras för kortare tid än för

fyra månader räknat från att förmånen börjar utbetalas eller dess belopp förändras.

Samordning förrättas på nytt räknat från den tidpunkt då förmån som avses i 1 mom. 1—3 punkten eller i 3 mom. beviljas eller dess belopp förändras eller då pensionsanstalten får kännedom om att en förmån som avses i 1 mom. 4 punkten beviljas eller förändras.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltidspension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 3 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 g §

Om en arbetstagare är berättigad till i 8 § 1 mom. avsedd dagpenning, olycksfallspension, ersättning, ersättning för inkomstbortfall eller livränta, kan i denna lag avsedd pension oberoende av stadgandena i 8 § betalas utan beaktande av nämnda förmån till dess beloppet av denna är slutligt bestämd. Arbetstagarens rätt till ifrågavarande förmån övergår till pensionsanstalten till den del förmånen hade minskat pensionen vid förrättande av samordning.

Vad i 1 mom. stadgas tillämpas även på familjepensioner som motsvarar i detta lagrum avsedda förmåner samt på familjepensionstagarer.

17 b §

Om en person har uppburit en i denna lag

avsedd förmån till ett större belopp än vad han haft rätt till, skall den förmån som betalats utan grund krävas tillbaka.

Återkrav av en förmån som betalats utan grund kan lämnas helt eller delvis därhän om detta kan anses skäligt och om utbetalningen av förmånen inte kan anses vara en följd av förmånstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande eller om det belopp som skall krävas tillbaka är obetydligt.

En förmån som betalats utan grund får även återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mer än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan på denna har verkställts förskottsinnehållning med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller uppburits källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

Ansökan om och utbetalning av pension samt verkställande av en pensionsanstalts beslut

19 b §

19 e §

Ett lagakraftvunnet beslut av en pensionsanstalt får, om inte annat stadgas, verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

20 §

Ett lagakraftvunnet beslut av pensionsnämnden får, om inte annat stadgas, verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Lagens 8 a, 8 f och 8 g §§ samt 17 b § 3 mom. tillämpas dock endast i de fall där grunden för ny samordning, regressrätt eller kvittning har uppkommit efter det att lagen har trätt i kraft.

2.

Lag

om ändring av 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § 1 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), sådant detta lagrum lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för

ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993. ny samordning, regressrätt eller kvittning har
 Stadgandena i 8 a, 8 f och 8 g §§ samt 17 b § uppkommit efter det att denna lag har trätt i
 3 mom. lagen om pension för arbetstagare kraft.
 tillämpas dock endast i de fall där grunden för

3.

Lag**om ändring av 27 a och 33 §§ lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i lagen om sjömanspensioner av den 26 januari 1956 (72/56) 27 a § 2 mom. och 33 §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 27 a § 2 mom. i lag av den 23 juni 1975 (493/75) och 33 § i lag
 av den 28 december 1990 (1346/90), som följer:

27 a §

Om pensionstagaren har lyft pension med
 stöd av 1 mom. och därefter får motsvarande
 ersättning av den ersättningsskyldiga, har pen-
 sionskassan rätt att på det sätt som stadgas i
 33 § av pensionstagaren få tillbaka den överbet-
 alda pensionen intill beloppet av den ersätt-
 ning han uppburit.

33 §

Om en person har uppburit en i denna lag
 avsedd förmån till ett större belopp än vad han
 haft rätt till, skall den förmån som betalats
 utan grund krävas tillbaka.

Återkrav av en förmån som betalats utan
 grund kan lämnas helt eller delvis därhän om
 detta kan anses skäligt och om utbetalningen

av förmånen inte kan anses vara en följd av
 förmånstagarens eller hans företrädarens svikli-
 ga förfarande eller om det belopp som skall
 krävas tillbaka är obetydligt.

En förmån som utbetalts utan grund får
 även återkrävas genom kvittning mot framtida
 pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje
 enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan
 pensionstagarens medgivande avdras mer än en
 sjättedel av den del av pensionsraten som
 återstår sedan på denna har verkställts för-
 skottsinnehållning med stöd av lagen om för-
 skottsuppbörd (418/59) eller uppburits källskatt
 med stöd av lagen om beskattning av begränsat
 skattskyldig för inkomst och förmögenhet
 (627/78).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

4.

Lag**om ändring av 43 § lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 43 § 1 mom. lagen den 28 december 1990 om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90) som följer:

43 §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller i tillämpliga delar 8 g, 9 och 9 a §§, 12 § 1 mom. 5 punkten, 16 §, 17 § 2 och 3 mom., 17 a §, 18 § 2 och 3 mom., 19 a §, 19 b § 1 och 2 mom., 19 d, 19 e och 20—21 a §§ lagen om pension för arbetstagare ävensom 16 och 17 §§ samt 19 § 5 och 6 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
Stadgandena i 8 g § lagen om pension för arbetstagare tillämpas dock endast i de fall där grunden för regressrätt har uppkommit efter det att denna lag har trätt i kraft.

Nådendal den 26 juni 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

1.

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för arbetstagare av den 8 juli 1961 (395/61) 21 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 9 februari 1962 (135/62),

ändras 8 a och 8 f §§, mellanrubriken före 19 b § och 20 § 2 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 8 a § ändrad genom lagar av den 16 december 1966 och den 9 februari 1990 (639/66 och 100/90), 8 f § i sistnämnda lag, mellanrubriken före 19 b § i nämnda lag av den 16 december 1966 och 20 § 2 mom. i lag av den 30 december 1965 (707/65), samt

fogas till lagen nya 8 g, 17 b och 19 e §§ som följer:

Gällande lydelse

8 a §

Förutom i de i 2 mom. nämnda fallen förrättas samordning i enlighet med 8 § ånyo endast om ålders- eller invalidpensionstagare på grund av nytt pensionsfall beviljas i denna lag avsedd ålders- eller invalidpension eller annan i 8 § 4 mom. avsedd grundpension eller om beloppet av sådan pension på grund av besvär förändras, dock icke i det fall, då invalidpension förändras till ålderspension utan att grunderna för pensionens belopp härigenom förändras.

Beviljas en ålders- eller invalidpensionstagare pension, livränta eller fortlöpande ersättning som nämns i 8 § 1 mom., förrättas samordning enligt 8 § 1 mom. på nytt. På grund av samordningen minskas pensionen dock endast så mycket att det sammanlagda beloppet av de förmåner som avses i det nämnda momentet förblir minst lika stort som det vore, om inte rätt till pension, livränta eller fortlöpande ersättning som avses i första meningen av detta moment hade funnits. Detsamma gäller samordning enligt 8 § 5 mom., om den som får familjepension beviljas pension eller fortlöpande ersättning som nämns i första meningen av nämnda moment. Likaså förrättas i 8 § 1 mom. angiven samordning på nytt, då en invalidpension som betalas som delpension ändras till arbetslöshetspension eller då pensionen justeras i enlighet med 5 b eller 7 c §. Ytterligare förrättas i 8 § 5 mom. nämnd samordning på nytt, då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare. På ansökan förrättas samordning enligt 8 § på nytt, om beloppet av en

Föreslagen lydelse

8 a §

Ovan i 8 § avsedd samordning förrättas på nytt, om

1) *beloppet av en pension som avses i denna lag förändras av annan orsak än på grund av i 9 § avsedd justering,*

2) *pensionstagaren beviljas i 8 § 1 mom. avsedd dagpenning, pension, ersättning eller livränta,*

3) *pensionstagaren beviljas i 8 § 4 mom. avsedd grundpension,*

4) *pensionstagaren beviljas i 8 § 9 mom. avsedd förmån som skall beaktas vid samordningen, eller*

5) *beloppet av en förmån som nämns i 2 och 3 punkten förändras av annan orsak än på grund av i 9 § avsedd justering eller om beloppet av en i 4 punkten nämnd förmån förändras av annan orsak än på grund av en åtgärd som är jämförbar med i 9 § avsedd justering.*

Ovan i 1 mom. 2 punkten avsedd dagpenning samordnas dock inte om dagpenningen har beviljats person som erhåller invalidpension som del pension och om den grundar sig på olycksfall som inträffat medan delinvalidpensionen utbetalats.

Om ny samordning förrättas beträffande familjepension, beaktas vid tillämpningen av 1 mom. 2 och 4 punkten den familjepension som motsvarar den där nämnda förmånen och vid tillämpningen av 3 punkten den familjepension som motsvarar den där nämnda grundpensionen.

Samordning förrättas inte på nytt om en förmån som avses i 1 eller 3 mom. beviljas eller dess belopp förändras för kortare tid än för fyra

Gällande lydelse

dagpenning, annan pension, livränta eller fortlöpande ersättning som har inverkat på samordningen har förändrats väsentligt. Samordning kan förrättas på nytt sedan pensionsanstalten har fått kännedom om en förmån som avses i 8 § 9 mom.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 2 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

Föreslagen lydelse

månader räknat från att förmånen börjar utbetalas eller dess belopp förändras.

Samordning förrättas på nytt räknat från den tidpunkt då förmån som avses i 1 mom. 1—3 punkten eller i 3 mom. beviljas eller dess belopp förändras eller då pensionsanstalten får kännedom om att en förmån som avses i 1 mom. 4 punkten beviljas eller förändras.

8 f §

Utöver vad som stadgas i 8 e § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 8 c § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 a § 3 mom. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 g §

Om en arbetstagare är berättigad till i 8 § 1 mom. avsedd dagpenning, olycksfallspension, ersättning, ersättning för inkomstbortfall eller livränta, kan i denna lag avsedd pension oberoende av stadgandena i 8 § betalas utan beaktande av nämnda förmån till dess beloppet av denna är slutligt bestämd. Arbetstagarens rätt till ifrågavarande förmån övergår till pensionsanstalten till den del förmånen hade minskat pensionen vid förrättande av samordning.

Vad i 1 mom. stadgas tillämpas även på familjepensioner som motsvarar i detta lagrum avsedda förmåner samt på familjepensionstagare.

17 b §

Om en person har uppburit en i denna lag avsedd förmån till ett större belopp än vad han haft rätt till, skall den förmån som betalats utan grund krävas tillbaka.

Återkrav av en förmån som betalats utan grund kan lämnas helt eller delvis därhän om detta kan anses skäligt och om utbetalningen av förmånen inte kan anses vara en följd av förmånstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande eller om det belopp som skall krävas tillbaka är obetydligt.

En förmån som betalats utan grund får även återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mer än en

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan på denna har verkställts förskottsintehållning med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller uppburits källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

Ansökan om och utbetalning av pension

Ansökan om och utbetalning av pension samt verkställande av en pensionsanstalts beslut

19 b §

19 b §

19 e §

Ett lagakraftvunnet beslut av en pensionsanstalt får, om inte annat stadgas, verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

20 §

Slutligt beslut av pensionsnämnden verkställs, om icke annat stadgas, på samma sätt som laga kraft vunnen dom i tvistemål.

Ett lagakraftvunnet beslut av pensionsnämnden får, om inte annat stadgas, verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

21 a §

Återindrivning av utan grundad anledning enligt denna lag erlagd förmån må lämnas därhän, om dess beviljande eller erläggande icke bör anses hava föranletts av pensionstagarens eller hans ombuds svikliga förfarande.

(3 mom. upphävs)

*Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
Lagens 8 a, 8 f och 8 g §§ samt 17 b § 3 mom. tillämpas dock endast i de fall där grunden för ny samordning, regressrätt eller kvittning har uppkommit efter det att lagen har trätt i kraft.*

2.

Lag**om ändring av 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § 1 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), sådant detta lagrum lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), som följer:

Gällande lydelse

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 f, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Föreslagen lydelse

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Stadgandena i 8 a, 8 f och 8 g §§ samt 17 b § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare tillämpas dock endast i de fall där grunden för ny samordning, regressrätt eller kvittning har uppkommit efter det att denna lag har trätt i kraft.

3.

Lag

om ändring av 27 a och 33 §§ lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sjömanspensioner av den 26 januari 1956 (72/56) 27 a § 2 mom. och 33 §, dessa lagrum sådana de lyder, 27 a § 2 mom. i lag av den 23 juni 1975 (493/75) och 33 § i lag av den 28 december 1990 (1346/90), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

27 a §

Har pensionstagaren, sedan han lyft pension med stöd av 1 mom., aversättningsskyldig uppburit ersättning motsvarande pensionen, äger pensionskassan rätt att av honom återfå den överbetalda pensionen, intill beloppet av den ersättning han uppburit. Återbäringen kan ske såhunda, att den pension kassan bör utbetala nedsättes med det överbetalda beloppet, eller att utbetalningen av pensionen avbrytes, till dess de såhunda inbesparade pensionsraterna äro lika stora som den till pensionstagaren överbetalda pensionen.

Om pensionstagaren har lyft pension med stöd av 1 mom. och därefter får motsvarande ersättning av den ersättningsskyldiga, har pensionskassan rätt att på det sätt som stadgas i 33 § av pensionstagaren få tillbaka den överbetalda pensionen intill beloppet av den ersättning han uppburit.

33 §

En förmån enligt denna lag som utbetalts utan grund skall återkrävas, om beviljandet eller utbetalningen av förmånen har berott på pensionstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande och det belopp som skall återkrävas inte är obetydligt. I annat fall kan pensionskassan av särskilda skäl helt eller delvis avstå från återkrav.

33 §

Om en person har uppburit en i denna lag avsedd förmån till ett större belopp än vad han haft rätt till, skall den förmån som betalats utan grund krävas tillbaka.

Återkrav av en förmån som betalats utan grund kan lämnas helt eller delvis därhän om detta kan anses skäligt och om utbetalningen av förmånen inte kan anses vara en följd av förmånstagarens eller hans företrädares svikliga förfarande eller om det belopp som skall krävas tillbaka är obetydligt.

En förmån som utbetalts utan grund får återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsrater. Från den pensionsrat som varje gång skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mer än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan från denna med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) har innehållits

En förmån som utbetalts utan grund får även återkrävas genom kvittning mot framtida pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande avdras mer än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan på denna har verkställts förskottsinnehållning med stöd av lagen om för-

Gällande lydelse

förskott eller med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) källskatt.

Föreslagen lydelse

skottsuppbörd (418/59) eller *uppburits källskatt* med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

4.

Lag**om ändring av 43 § lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 43 § 1 mom. lagen den 28 december 1990 om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90) som följer:

Gällande lydelse

43 §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller i tillämpliga delar *dessutom* 9 och 9 a §§, 12 § 1 mom. 5 punkten, 16 §, 17 § 2 och 3 mom., 17 a §, 18 § 2 och 3 mom., 19 a §, 19 b § 1 och 2 mom., 19 d, och 20—21 a §§ lagen om pension för arbetstagare ävensom 16 och 17 §§ samt 19 § 5 och 6 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

Föreslagen lydelse

43 §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller i tillämpliga delar 8 g, 9 och 9 a §§, 12 § 1 mom. 5 punkten, 16 §, 17 § 2 och 3 mom., 17 a §, 18 § 2 och 3 mom., 19 a §, 19 b § 1 och 2 mom., 19 d, 19 e och 20—21 a §§ lagen om pension för arbetstagare ävensom 16 och 17 §§ samt 19 § 5 och 6 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Stadgandena i 8 g § lagen om pension för arbetstagare tillämpas dock endast i de fall där grunden för regressrätt har uppkommit efter det att denna lag har trätt i kraft.